

עת"א 27732/06/14 - היועץ המשפטי לממשלה נגד ועדת שחרורים - במקום מושבה בכלא "אשל", עיסאם דעאדלה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עת"א 27732-06-14 מדינת ישראל נ' דעאדלה(אסיר)

בפני	כב' הסגנית נשיא רויטל יפה כץ- אב"ד
	כב' השופט יורם צלקובניק
	כב' השופטת יעל רז-לוי
העותר	היועץ המשפטי לממשלה - ע"י פרקליטות מחוז דרום
נגד	
המשיבים	1. ועדת שחרורים - במקום מושבה בכלא "אשל". 2. עיסאם דעאדלה - ע"י ב"כ עו"ד אסתר בר ציון

פסק דין

השופטת י' רז-לוי

בפנינו עתירה כנגד החלטת המשיבה 1 - ועדת שחרורים במקום מושבה בכלא "אשל" (להלן: "ועדת השחרורים") מיום 9.6.14, בה הורתה על שחרורו המוקדם של המשיב 2 (להלן: "המשיב").

רקע

ביום 30.12.13 הורשע המשיב בעבירות של סחר בסם מסוכן והכשלת שוטר בביצוע תפקידו ונדון ל-23 חודשי מאסר בפועל. המשיב מרצה את מאסרו החמישי (כניסה שלישית לכלא), כאשר מועד שחרורו המלא מן המאסר הינו ביום 22.3.15 ומועד תום ריצוי שני שלישים ממאסרו הינו ביום 1.8.14 (מנהלי 27.6.14).

ביום 9.6.14 החליטה ועדת השחרורים להורות על שחרורו על תנאי של המשיב. הועדה ציינה בהחלטתה כי ביחס להתנהגותו של המשיב בכלא קיימים מידעים הן של משטרת ישראל והן של שב"ס. ביחס למידע של משטרת ישראל צוין כי זה אינו מוצלב ומאומת, וביחס למידע של שב"ס הרי זה מתייחס לעבירה עצמה ומעשים אחרים. עם זאת לאור מכתב של מפקד הכלא כי אין מניעה מודיעינית להוציא את המשיב לחופשה, הגיעה הועדה למסקנה כי התנהגותו בכלא ראויה.

הועדה ציינה עוד בהחלטתה, כי באשר למידת המסוכנות מוטל על המשיב נטל כבד לאור העובדה שרק לפני כ-3 שנים שוחרר המשיב שחרור מוקדם על ידי הועדה ושנה לאחר תום תקופת השחרור ברישיון הוא ביצע את העבירות כאן. עוד

התייחסה הועדה בהחלטתה לדברים שנרשמו באבחון שנעשה למשיב על ידי וועדת המיון, עם קליטתו בשב"ס, וקבעה כי הנאמר שם הינו: **"הערה מטרידה ביותר המלמדת על אופיו של האסיר"** וכי **"האבחון עצמו גם הוא אינו חיובי ומגלה כי מצבו הכלכלי וחובותיו הן שהביאו אותו לביצוע העבירות"**. הועדה מסכמת ואומרת כי **"ניתן לומר שההתרשמות הינה שלילית"**, וכי גם דו"ח העו"ס תומך במסקנה זו, כאשר מבחינה טיפולית כל שעשה המשיב היה קשר מעקבי עם העו"ס והוא לא עבר כל תוכנית טיפולית.

עם זאת, ציינה הועדה לחיוב את העובדה שהרשות לשיקום האסיר להלן: **"רש"א"**, הייתה נכונה להכין למשיב תוכנית שיקום אך הדבר לא התאפשר שכן הוא לא יוצא לחופשות וכי אותה נכונות של רש"א הינה בעלת משקל; את העובדה שהמשיב הציג תוכנית שיקום פרטית מקיפה שיש בכוחה להציב לו מסגרת וגבולות במידה ויתמיד בה; וכי חברי הועדה התלבטו רבות לאור העובדות שהוצגו על ידי נציג המדינה.

בסופו של דבר החליטה הועדה להיעתר לבקשה תוך שהורתה על שחרורו של המשיב ברישיון, כאשר תנאי הרישיון כללו מעצר בית לילי, קיום תוכנית השיקום הפרטית שכללה שיחות שבועיות, עבודה במקום עבודה מסוים שהוצג בפני הועדה ותנאים נוספים המחויבים על פי דין.

טיעוני הצדדים

היועץ המשפטי לממשלה טען בעתירתו כי שגתה ועדת השחרורים בכך שהורתה על שחרורו המוקדם של המשיב שכן המשיב לא עמד בתנאי סעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר התשס"א - 2001, (להלן: **"חוק שחרור על תנאי ממאסר"** או **"החוק"**); כי מן המידע המודיעיני עולה שהמשיב מסוכן ואינו ראוי לשחרור; כי הועדה לא ייחסה משקל ראוי לסוג העבירות, חומרתן ונסיבות ביצוען; וכי בהתאם למידע המודיעיני תוכנית שיקום לא תאיין את מסוכנותו של המשיב אשר לא החל כל הליך שיקומי בכלא, ועל כן יש לבטל את החלטת הוועדה.

ב"כ המשיב מנגד ביקשה לדחות את העתירה תוך שהטעימה כי הועדה דנה באריכות בעניינו של המשיב והחלטתה נובעת אף מההתרשמותה הישירה מן המשיב. ב"כ המשיב הדגישה, כי המשיב נמצא באגף נקי מסמים, עובד ואין לו עבירות משמעות; כי יש בעניינו של המשיב דוחות סותרים לגבי התנהגותו אך ממרביתם עולה כי התנהגותו תקינה; כי הוועדה קבעה שהמידע שהציגה משטרת ישראל אינו בעל מהימנות גבוהה, לא מוצלב ולא מאומת ואף לא התייחס באופן ספציפי לאסיר; כי לא הוצע למשיב הליך שיקום קונקרטי בכלא, הוא לא עבר שיקום אך לא נקבע שהוא לאו בר טיפול; כי משפחתו של המשיב היא משפחה נורמטיבית ותומכת, וכי המשיב מודע לטעות שעשה ומביע חרטה.

ביחס לתוכנית הפרטית צוין כי המדובר בתוכנית טובה וכי שחרורו המוקדם מאוד "מוקפד" וכולל מעצר בית חלקי, עבודה אצל המעסיק שיפקח עליו, כאשר עליו להתייצב לשיחות פרטניות, כאשר אין המדובר בתקופה ארוכה. מכל האמור, עתרה ב"כ המשיב לדחות את העתירה שכן החלטת הוועדה סבירה, מצויה במתחם שיקול הדעת הנתון לוועדה ואין להתערב בה.

דין והכרעה

עמוד 2

במקרה דכאן, לאחר שנבחנו טיעוני הצדדים, תוכנית השיקום המוצעת, מכלול החומר הרלוונטי והחלטת הוועדה על נימוקיה, נראה כי מסקנת הועדה כי יש מקום להורות על שחרורו של המשיב ברישיון לוקה במספר שגגות, המחייבות את התערבות ערכאת הערעור.

המשיב שבפנינו מרצה עונש מאסר על עבירת סחר בסמים בשל כך שמכר 7 מנות של סם מסוכן מסוג הרואין, לאחר שיצא ברכב מביתו בלוד, נסע למקום קרוב ושם מכר את הסם. לאחר שעוכב מיד בסמוך לביתו על ידי שוטרים, הכשיל אותם בכך שרץ לחדר האמבטיה ונעל את עצמו שם ולא שעה לקריאות השוטרים, ברח דרך חלון השירותים לגג הבניין ונעצר לאחר שהשוטרים דלקו אחריו.

מהחלטת הועדה לא ברור כיצד החלק האופרטיבי בהחלטתה המורה על שחרורו של המשיב, עולה בקנה אחד עם כל שפורט בהחלטת הועדה עצמה קודם לכן: ביחס למסוכנות הקיימת במשיב; באשר לנטל המוטל עליו להוכיח כי מסוכנותו פחתה; הבעייתיות הרבה באופן התנהלותו כעולה מדוח ועדת המיון בכלא; העובדה שלא עבר הליך טיפולי בכלא; ובשים לב לכך ששחרר ברשיון כבר במאסרו הקודם.

סעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר מקנה לוועדת השחרורים סמכות להורות על שחרורו המוקדם של אסיר עוד קודם שריצה את מלוא עונשו. לגבי כל אסיר, נקודת המוצא היא כי על אסיר לרצות את מלוא תקופת המאסר שהושתה עליו:

"סעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א-2001, מקנה לוועדת השחרורים את הסמכות לשחרר אסיר ממאסרו קודם שנשא בו במלואו, אולם הוא גם מורה לוועדה שלא להורות על השחרור "אלא אם שוכנעה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור". העולה מכך הוא אפוא, כי השחרור המוקדם אינו בבחינת זכות קנויה, והנטל להראות כי אין בו כדי לסכן את שלום הציבור מוטל על כתפיו של המבקש..." [רע"ב 5465/10 יוסף רמי נ' מדינת ישראל (05.09.2010), פסקה 4].

בסעיף 9 לחוק מפורטים השיקולים אשר על וועדת השחרורים לשקול בבואה להורות על שחרור מוקדם של אסיר ובכלל זה הסיכון הצפוי משחרורו לשלום הציבור. על הועדה מוטלת החובה לבחון האם אין בשחרורו של האסיר, בהינתן העבירה בה הורשע, נסיבות ואופן ביצוע המעשה, כדי לסכן את שלום הציבור. עוד נקבע בסעיף 9 לחוק, כי בבוא הוועדה לשקול את סיכון הצפוי משחרורו של אסיר לשלום הציבור, ואת סיכויי שיקומו והתנהגותו היא תביא בחשבון בין היתר, מספר נתונים וביניהם:

- העבירה שבשלה נושא האסיר עונש מאסר לרבות נסיבות ביצועה;
- הרשעותיו הקודמות של האסיר, תכיפותן, סוג העבירות בהן הורשע, ותקופת המאסר שנשא;
- דיונים קודמים בוועדה בעניינו של האסיר והחלטות בהן התנהגות חיובית או שלילית;
- חוות דעת על האסיר שנתנו שב"ס, משטרת ישראל או רשויות הביטחון חו"ד של רש"א או אחרות לעניין של שיקומו של האסיר;
- נתונים אישיים של האסיר לרבות גילו ומצבו המשפחתי;

בחנית הפרמטרים האמורים, אף על ידי הוועדה עצמה מגלה, כי קיימת בעייתיות רבה במספר רב של פרמטרים המטים את הכף כנגד שחרורו של המשיב ברישיון, פרמטרים המצוינים אף בהחלטת הוועדה ופועלים לחובתו של המשיב.

ודוק, לאורך כל החלטת הוועדה מונה הוועדה עניינים לא מועטים בהם מתעוררים קשיים ובעייתיות בהתנהגות המשיב, ולא ברור איך אותן אבני נגף הוסרו מן הדרך באופן שהצדיק את שחרורו של המשיב. נראה כי הוועדה התעלמה למעשה מעניינים רבים אשר צריכים היו להטות את הכף כנגד שחרורו של המשיב, תוך שהיא נתנה משקל בכורה, מובהק כמעט, לתוכנית השיקום הפרטית, ולא היא.

כך למשל, באשר למידת המסוכנות לציבור באם ישוחרר המשיב, הוועדה לא נימקה בהחלטתה כיצד הרים המשיב את הנטל המוטל עליו להוכיח כי שחרורו לא יסכן את שלום הציבור, והכל מקום בו ציינה בהחלטתה בצורה ברורה שאינה משתמעת לשני פנים, כי על המשיב מוטל בעניין זה נטל כבד (ראה בעמוד השני להחלטה, שורות 28-30).

באשר לעבירה שבשלה נושא המשיב עונש מאסר ונסיבות ביצועה, הרי המשיב הורשע בעבירת סחר סמים כאשר לו עבר פלילי בעבירות מסוג זה ולחובתו 8 הרשעות קודמות בין היתר בעבירות של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, איומים, נהיגה פוחזת של רכב, תקיפת שוטר והפרעה לשוטר ועבירות רכוש. לאמור מצטרפות נסיבות ביצועה והתנהגות המשיב בהכשלת השוטרים, אשר פועלים לחובתו.

לעיונה של הוועדה הוגשו מידעים מודיעיניים הן של שב"ס והן של משטרת ישראל אשר מתנגדת לשחרורו. אכן ביחס למידע של משטרת ישראל ציינה הוועדה כי הוא אינו בעל מהימנות גבוהה, אך באשר למידע שב"ס לא ברור מדוע הוועדה התעלמה למעשה מאותו מידע וקבעה כי התנהגותו של המשיב בכלא ראווה, זאת אך בשל כך שקיים מסמך של מפקד הכלא על פיו אין מניעה מודיעינית להוצאתו לחופשה. בהינתן המידעים הקיימים לגבי המשיב ובכלל זה מידע שב"ס ואף העולה מהתנהגותו של המשיב בפני ועדת המיון בחודש ינואר האחרון הרי לא היה מקום לקבוע, כי התנהגותו של המשיב בכלא הייתה ראווה.

יתרה מכך, גם אם אין מניעה מודיעינית כיום להוצאת המשיב לחופשה, הרי אין בעובדה זו כדי לאיין אותם מידעי שב"ס, הקיימים, ואשר אחד מהם אף מציג תמונה לא חיובית ביחס למשיב, העולה בקנה אחד ומחזקת את העולה מדוח האבחון של ועדת המיון, לגביו ציינה הוועדה עצמה כי: **"הערה בסופו של האבחון הינה הערה מטרידה ביותר.."**

הנה למרות מהותם של הדברים, קל וחומר לאור המידע שהתקבל משב"ס, הרי אין לאמור כל ביטוי ב"שורה התחתונה" של החלטת הוועדה, ונדמה כי לא ניתן משקל לעניין זה, כמתחייב וכנדרש. כך אף ביחס לעובדה כי התרשמות של ועדת המיון מן המשיב היתה שלילית ודבר זה אף נתמך בדוח העו"ס (ראה בעמוד השלישי להחלטה שורות 5-7).

פרמטר נוסף שעל הוועדה לשקול על פי סעיף 9 לחוק הינו העובדה, כי המשיב כבר קיבל הזדמנות ושחרר ברישיון ממאסר הקודם, ולא ניצל את ההזדמנות שניתנה לו. המדובר בנתון בעל משקל שכן המשיב שוחרר ברישיון ממאסרו האחרון, והוא חזר וביצע עבירות זמן לא רב לאחר שהסתיימה תקופת התנאי ברישיון. הוועדה אכן ציינה בהחלטתה כי

עניין זה מטיל על המשיב נטל כבד, אך לא נאמר באיזה אופן עמד המשיב באותו נטל כבד להוכיח כי, למרות כל האמור, הוא ראוי לשחרור ברישיון.

עניין נוסף בו שגתה וועדת השחרורים, הינו בכך שביססה את החלטתה במובנים רבים, על התוכנית הפרטית שהוכנה על ידי מרכז "התחלה חדשה", כאשר הוועדה עצמה היתה ערה לכך שהמשיב לא עבר כל הליך טיפולי בכלא והיה בקשר מעקבי בלבד עם העו"ס.

מקום בו המשיב לא פנה לקבלת טיפול כלשהו בין כתלי הכלא, נראה כי אין זה נכון שתהליך שיקומו של אסיר יחל רק לאחר שחרורו, שכן הנטל הינו על האסיר להוכיח, בטרם ישוחרר, כי הוא ראוי לשחרור וכי עבר שינוי בין כתלי הכלא:

- **"על מנת לזכות בשחרור מוקדם, יש להראות תחילתו של הליך שיקומי במהלך המאסר. המבקש לא הראה שינוי שחל בו בין כתלי הכלא, בטרם ביקש להשתחרר; ותכניתו העתידית, לאחר שחרורו, אין בה די" [רעב 3786/13 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (18.08.2013)].**

מנגד ראתה הוועדה לנכון, לייחס משקל רב לעובדה שרש"א היתה נכונה להגיש תוכנית שחרור בעניינו של המשיב, למרות שזו לא הוגשה, כאשר המדובר בנכונות ראשונית לבחון התאמה לתוכנית, ולא מעבר לכך.

באשר לתוכנית השיקום הפרטית, הרי עיון בתוכנית עצמה ובתנאי השחרור מלמד כי המשיב משתחרר לביתו משם יצא לביצוע עבירת הסחר בסמים ושם הכשיל את השוטרים וברח מהם, וכי לא מדובר בתוכנית מקיפה ואינטנסיבית במיוחד והחלק הטיפולי כולל שיחה שבועית ולא מעבר לכך.

אכן כבר נפסק לא אחת, כי וועדת השחרורים הינה גוף מעין שיפוטי, ובית המשפט בבוחנו את שיקול דעתה, יעשה זאת באמות המידה המנהליות כאשר היקף ההתערבות מצומצם. בית המשפט המחוזי בשבתו כבית המשפט לעניינים מנהליים לא ישים שיקול דעתו במקום שיקול דעתה של וועדת השחרורים. על כן בית המשפט יתערב בהחלטת הוועדה, רק מקום שזו לוקה על פניה בטעות משפטית או עובדתית, או מקום שהחלטתה חורגת ממתחם הסבירות. ראו למשל את דברי כב' הש' א' שהם שנאמרו לאחרונה בעניין רע"ב 8040/12 **כמאל אבו סוף נ' היועץ המשפטי לממשלה** (26.12.2012):

"התערבותו של בית המשפט המחוזי בהחלטתה של ועדת השחרורים, בעניינים כגון דא, מצטמצמת אך למקום בו שוכנע בית המשפט כי נפל בה פגם, בשל אחת העילות המוכרות במשפט המנהלי, לרבות חריגה ממשית ממתחם הסבירות (ראו, לעניין זה, בג"ץ 550/89 היועץ המשפטי לממשלה נ' ועדת השחרורים, פ"ד מג(2) 739 (1989); בג"ץ 89/01 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ועדת השחרורים, פ"ד נה(2) 838 (2001); רע"ב 6438/08 אבו גידאן נ' ועדת השחרורים המיוחדת לאסירי עולם ([פורסם בנבו], 7.10.2008)... שוכנעתי כי לא נפל כל פגם בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, אשר בדין קבע כי החלטתה של ועדת השחרורים חרגה, בנסיבות

העניין, מגדר מתחם הסבירות".
[וראו גם רע"ב 805/12 מדינת ישראל נ' גיונדוס איסקוב (15.2.12)].

וראה גם ע"ב 8452/11 עמנואל פלד נ' ועדת השחרורים, פסקה 10 לפסק דינו (03.05.2012): "כבר נקבע כי בית המשפט יתערב בשיקול דעתה של ועדת השחרורים "במידה מצומצמת ורק כאשר הוועדה חרגה בהחלטתה ממתחם הסבירות באופן ממשי" (רע"ב 8118/10 דאהש נ' שירות בתי הסוהר (ניתנה ביום 28.11.2010))."

עדיין, אף בהינתן ההיקף המצומצם בו מחויב בית המשפט בבואו להפעיל את אמות המידה המנהליות בבחינת החלטות ועדת השחרורים תוך מתן מרחב לשיקול הדעת של הוועדה, והריסון השיפוטי הנדרש בהתערבות בהחלטות מסוג זה, הרי במכלול נסיבות ענייננו כפי שפורט לעיל, נראה כי אין מנוס מהתערבות בהחלטת הוועדה, אשר חורגת ממתחם הסבירות.

לאור כל המקובץ ולו דעתי תשמע, אציע לחברי לקבל את העתירה ולהורות על ביטול החלטת ועדת השחרורים מיום 9.6.14 אשר הורתה על שחרורו של המשיב ברישיון.

יעל רז-לוי, שופטת

סגנית נשיא ר' יפה כץ- אב"ד

אני מסכימה.

**השופטת רויטל יפה-כ"ץ
ס.נשיא**

יורם צלקובניק, שופט

לפיכך הוחלט כאמור בחוות דעתה של השופטת רז- לוי לקבל את העתירה ולבטל את החלטת ועדת השחרורים מיום 9.6.14 בה הורתה על שחרורו של המשיב ממאסרו.

ניתנה היום, כ"ז סיוון תשע"ד, 25 יוני 2014, במעמד הצדדים.

יעל רז-לוי, שופטת

יורם צלקובניק, שופט

ס.הנשיא, רויטל יפה-

**כ"ץ
אב"ד**